Äldre och alkohol

Kunskapshöjande webbinarie

Smålandslänen, 2026-09-10

Ulf Guttormsson
ulf.guttormsson@can.se

C.A.N CENTRALFÖRBUNDET FÖR ALKOHOL- OCH NARKOTIKAUPPLYSNING

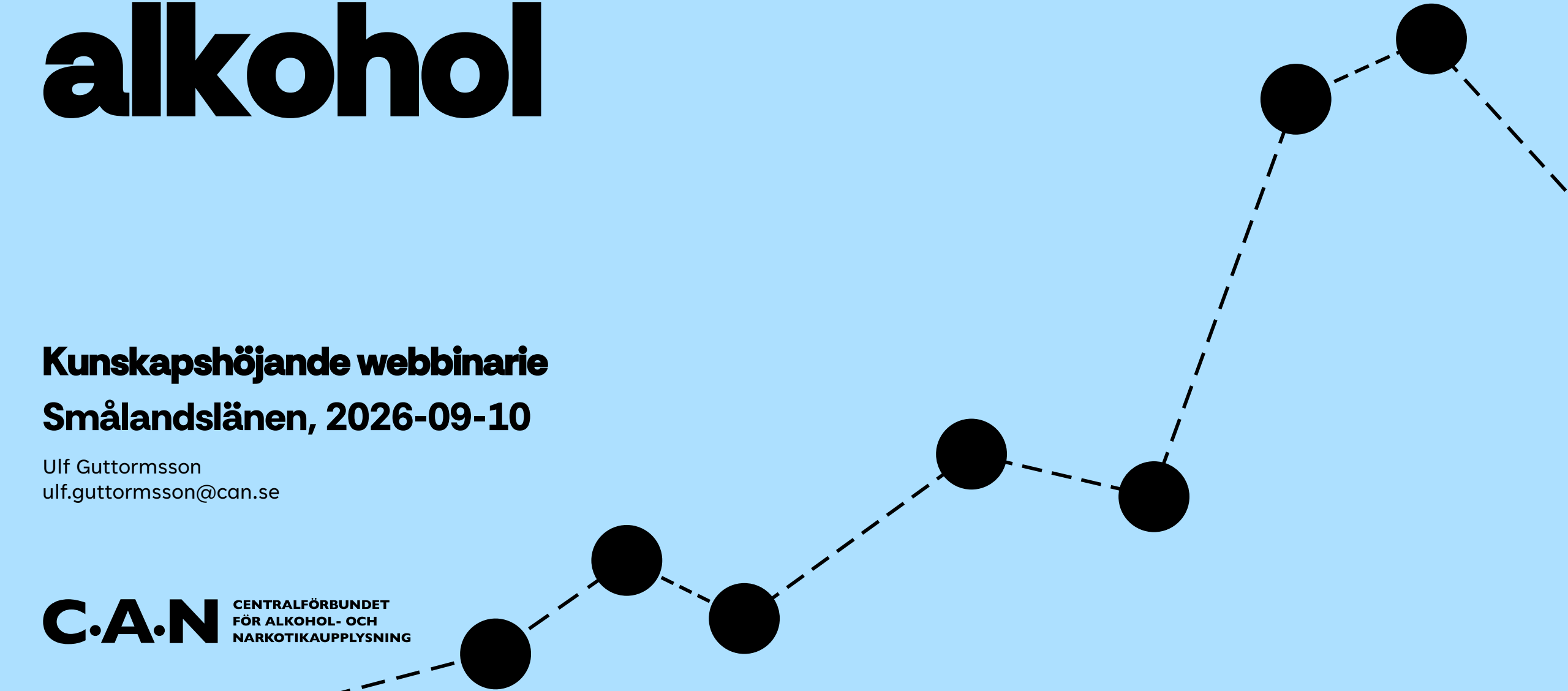

CAN - Undersöker & analyserar

- Del av civilsamhället
- Undersökningar och forskning om ANDTS-användning
- Flera egna unika datakällor: Monitormätningarna, Nationella skolundersökningen, Vanor & konsekvenser, Preventionsindex, mm
- Ökad kunskap → välgrundade beslut

C·A·N

Kunskapsunderlag:

”Alkoholvanor hos äldre”

Varför intressant?

- Demografins utveckling
- Konsumtionsvanors utveckling
- Effekter av alkohol hos äldre

Intressant för vem?

-Personal inom hälso- & sjukvård, äldreomsorg, socialtjänst, beslutsfattare och närstående

C.A.N

Befolkningsutvecklingen

Andel personer 65 år och äldre i riket, Kalmar, Jönköping och Kronoberg. 2000–2025.

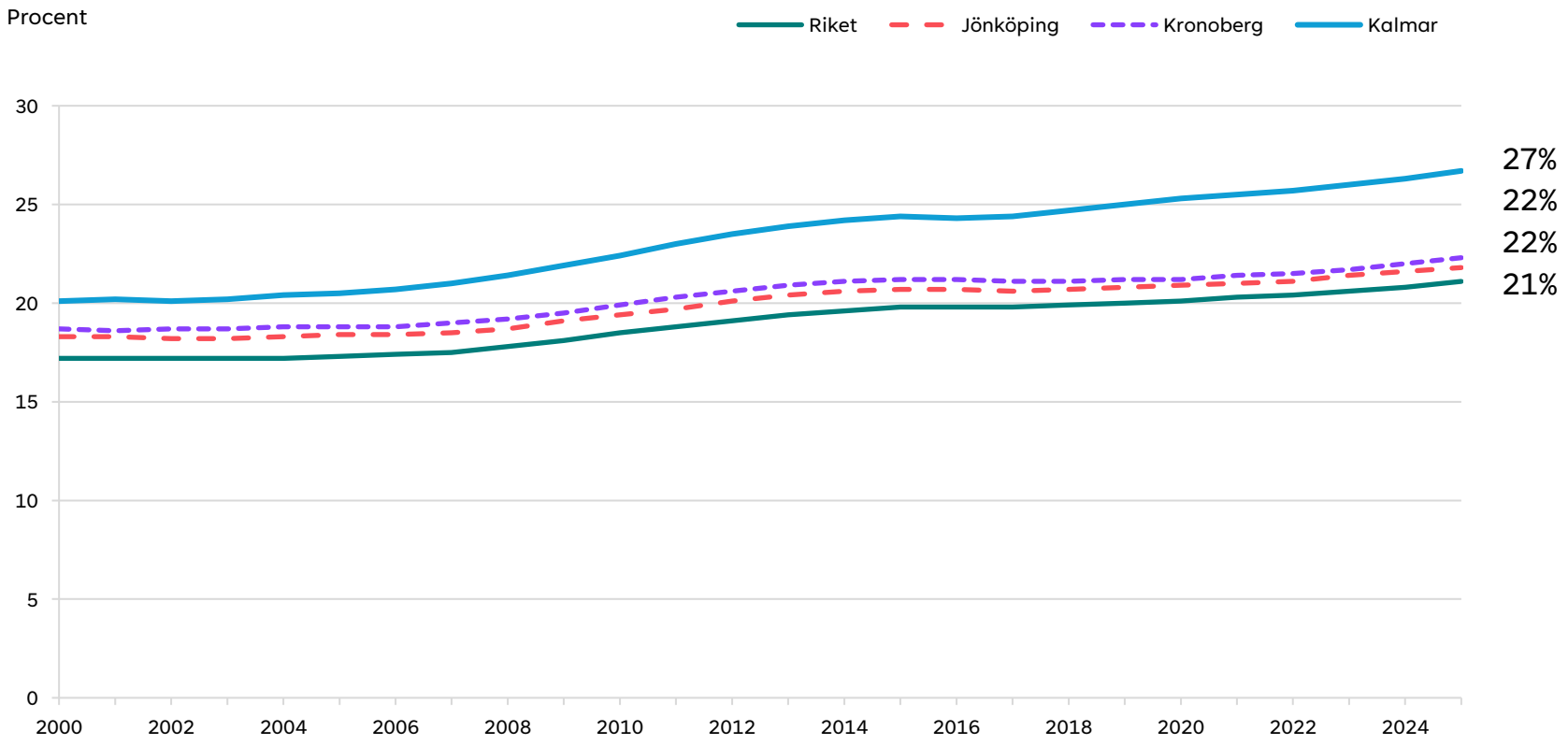

	Medel-ålder	Antal ≥ 65 år
Kalmar	45	65 465
Kronoberg	43	45 318
Jönköping	43	80 780

C.A.N

Andel personer 65 år och äldre i kommuner i Kalmar, Jönköping och Kronoberg. 2025.

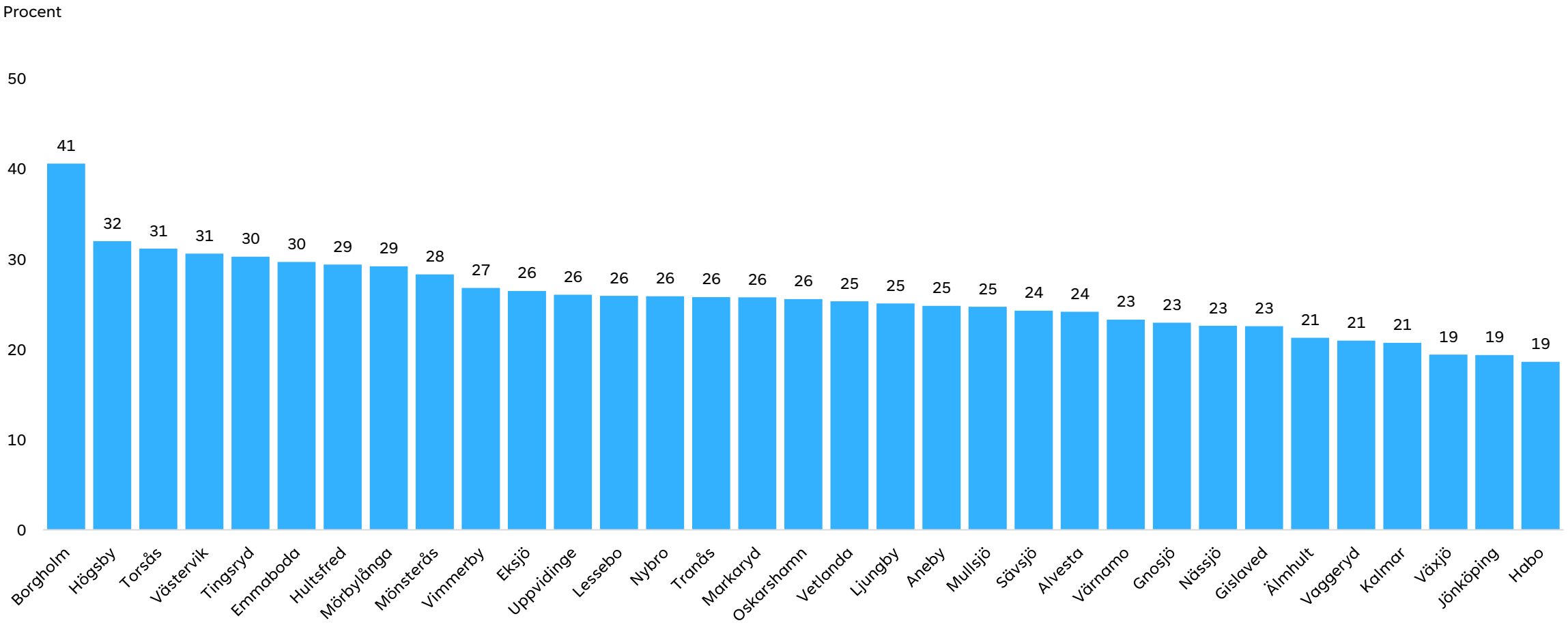

C.A.N

Kommun-SES-ranking 2024.
Högre stapel innebär lägre SES-ranking (och vice versa).

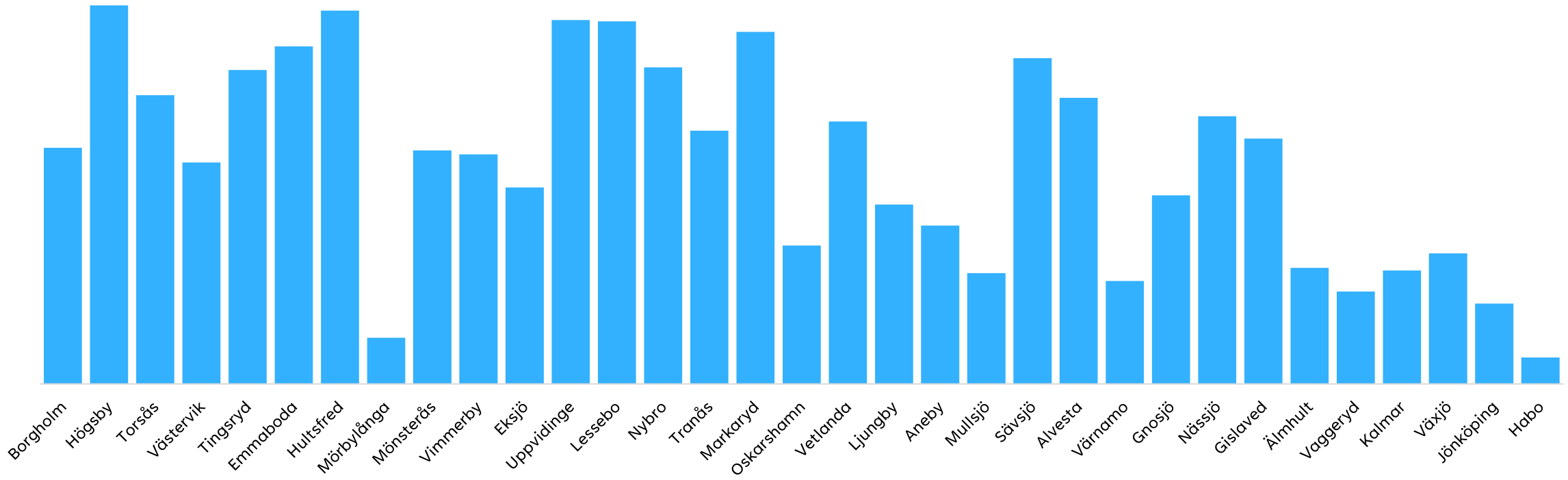

Kommuner med högre andel äldre tenderar att ha lägre SES-ranking men också lägre invånarantal

C.A.N

Demografisk sammanfattning

Ökning antal/andel 65-plussare

Hög andel äldre i Kalmar län (Borgholm)

Kommunerna har olika förut-sättningar (SES)

C·A·N

Årskonsumtion

Självrapporterad årskonsumtion i liter ren (100 %) alkohol i befolkningen 17–84 år, fördelat på åldersgrupper (17–80 år tom. 2013). 2004–2024.

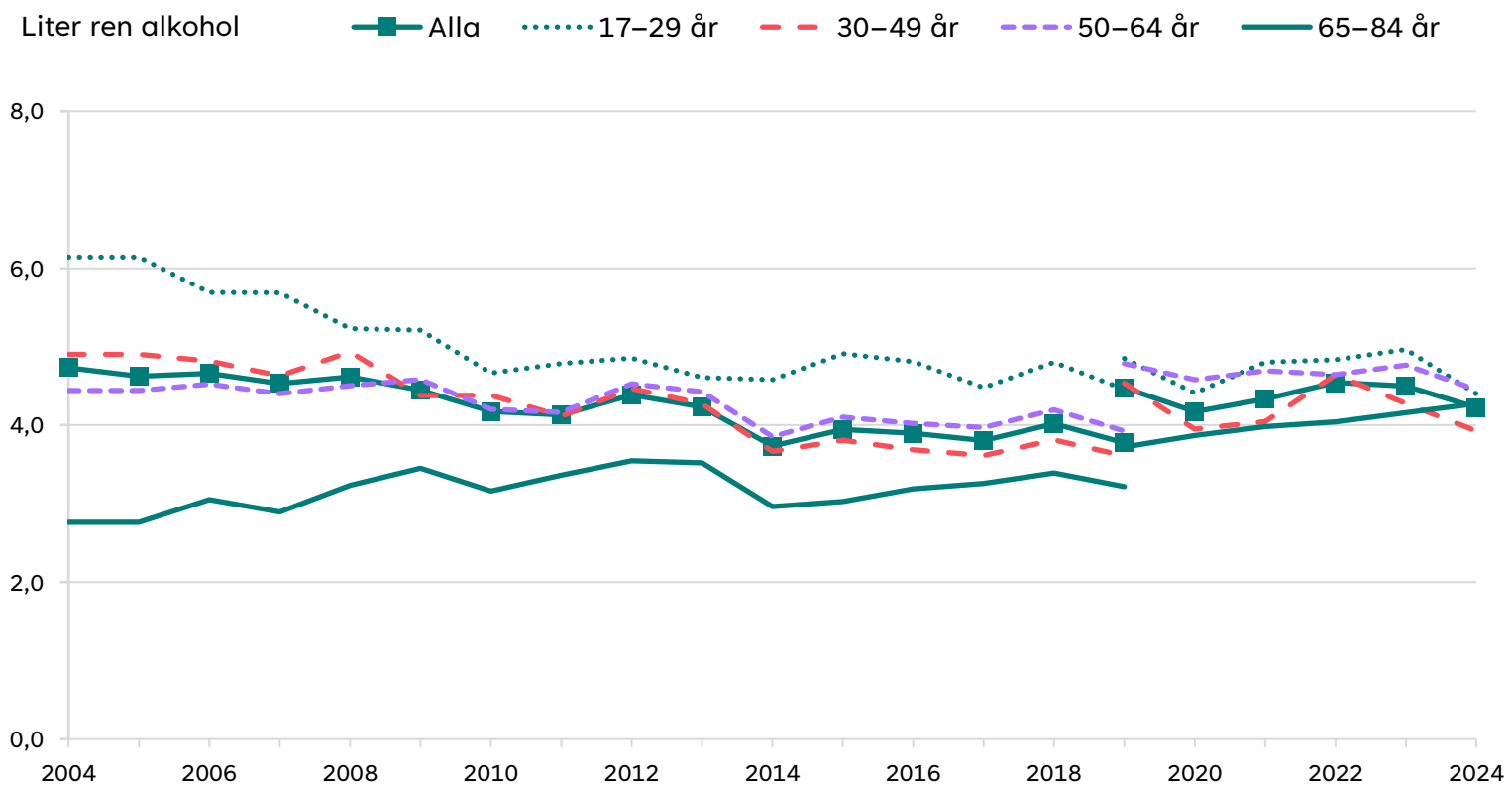

Liter, år 2023/24	Alla	65+
Riket	**4,4**	**4,2**
Jönköping	4,1	4,2
Kronoberg	4,2	3,2
Kalmar	4,1	3,5

C.A.N

Generationsskifte 20 år

Självrapporterad konsumtion i liter ren (100 %) alkohol i befolkningen 17–80 år, fördelat på tvåårsåldersgrupper. 2004/05 a) och 2023/24.

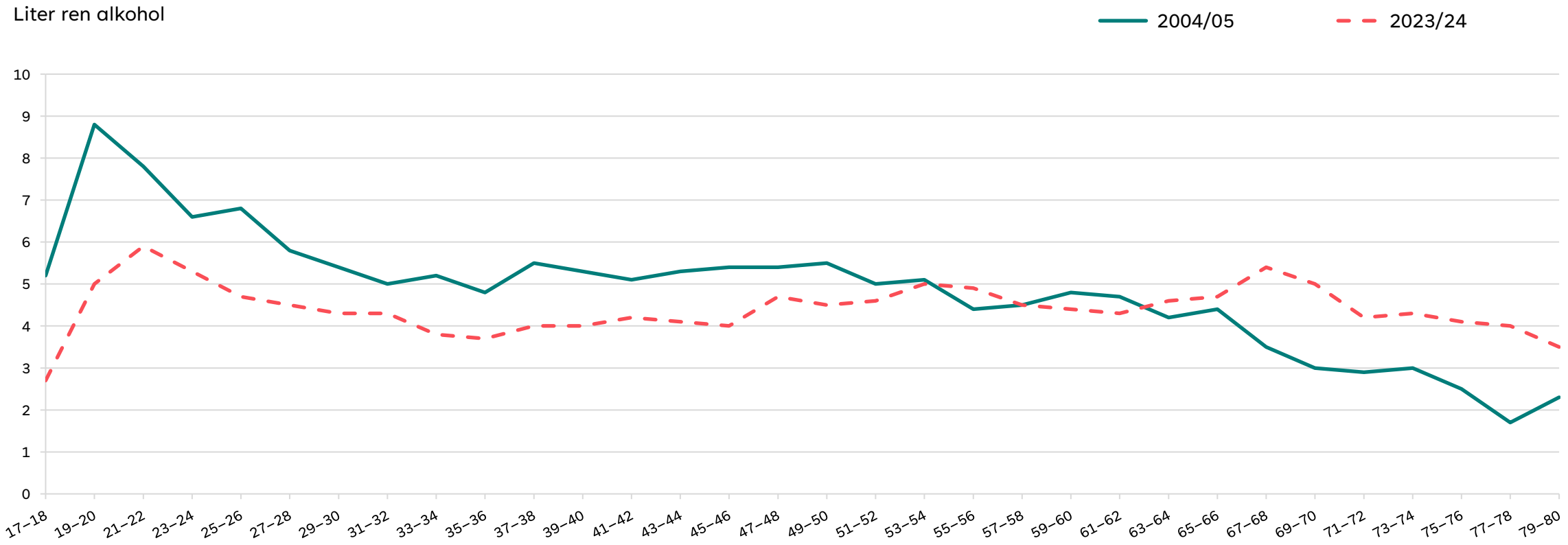

C.A.N

a) Uppräknade resultat i proportion mot med den ökning 2019 års metodförbättring medförde.

Dryckespreferens, liter ren (100%) alkohol. Samtliga svarande respektive personer 65 år och äldre. 2024.

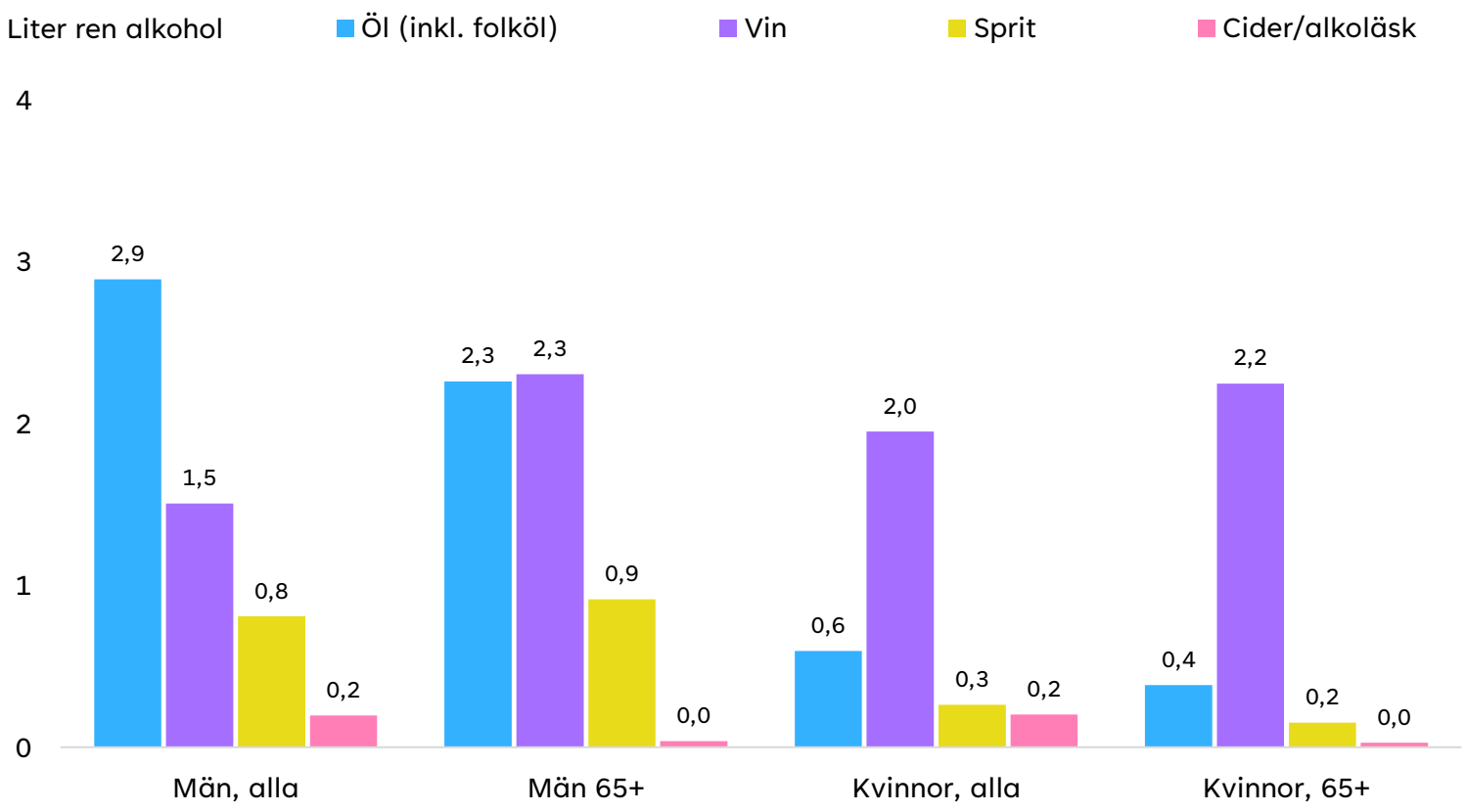

Äldres dryckesmönster

I jämförelse med övriga åldersgrupper:

- Äldre dricker oftare.
- Äldre dricker mindre per tillfälle.
- Äldre dricker mera utspritt
  (över veckodagar, årets månader, etc).
- Äldre berusningsdricker (”intensivkonsumerar”)
  i mindre utsträckning. Andelen som gör det har dock tredubblats på 20 år:
- År 2024 hade 16% av de äldre intensivkonsumerat senaste månaden (alla åldrar 29%).

C.A.N

Äldre är känsligare

- Gruppen äldre är fysiskt känsligare för alkohol jämfört med övriga befolkningen
- Mindre vätska i kroppen (högre alkohol koncentration)
- Försämrad nedbrytningsförmåga
- Generellt större förekomst av sjukdomar som kan förvärras (diabetes, högt blodtryck, minnesbesvär, mm)
- Läkemedelsinteraktioner - förstärkning/biverkningar (yrsel, förvirring, mm)

C.A.N

Dödlighet

Antal alkoholrelaterade dödsfall per 100 000 invånare i Riket, Jönköping, Kronoberg och Kalmar. 2000–2025.

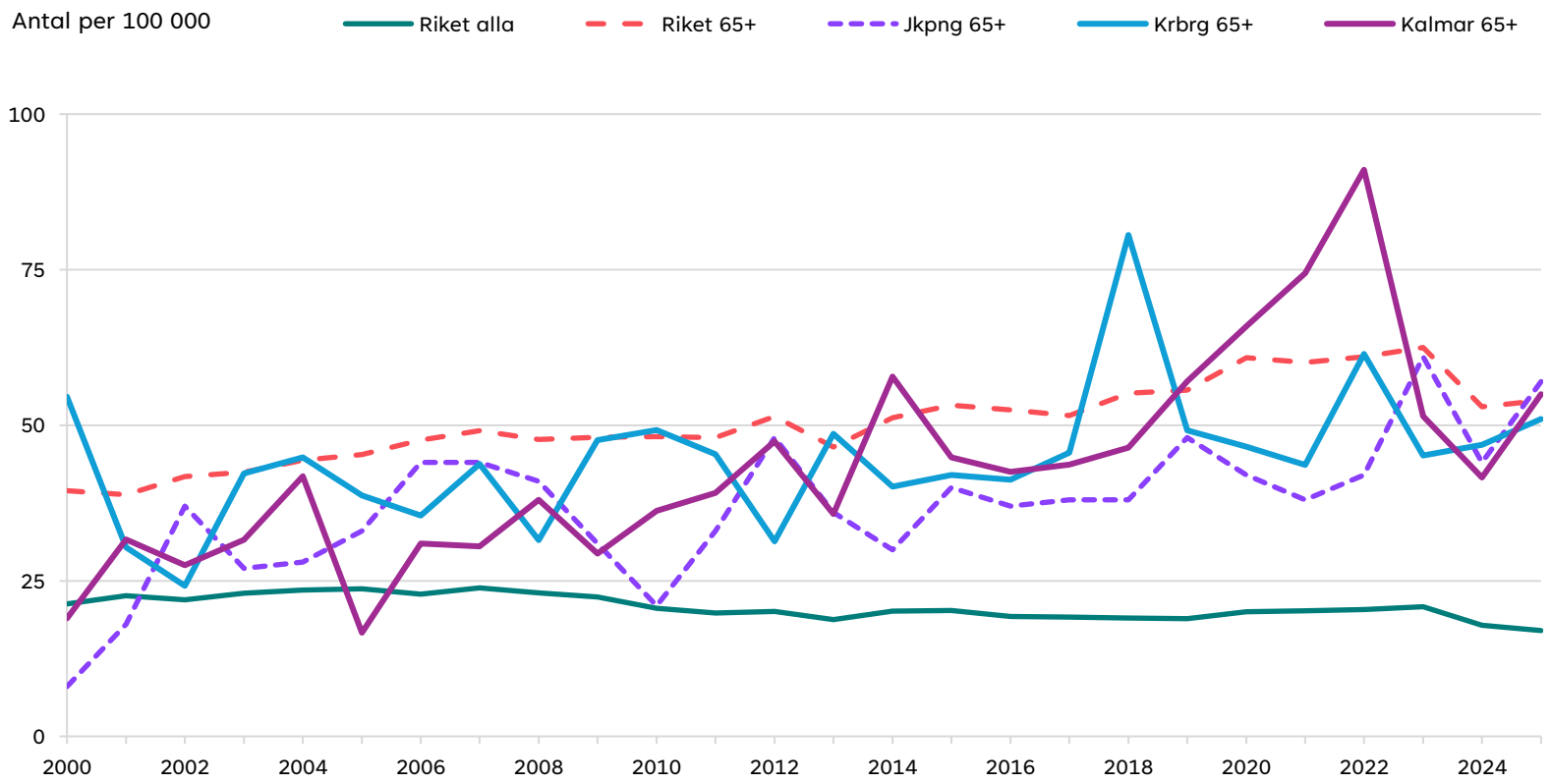

C.A.N

Sjuklighet

Antal slutenvårdade patienter med alkoholdiagnos per 100 000 invånare i Riket, Jönköping, Kronoberg och Kalmar. 2000–2025.

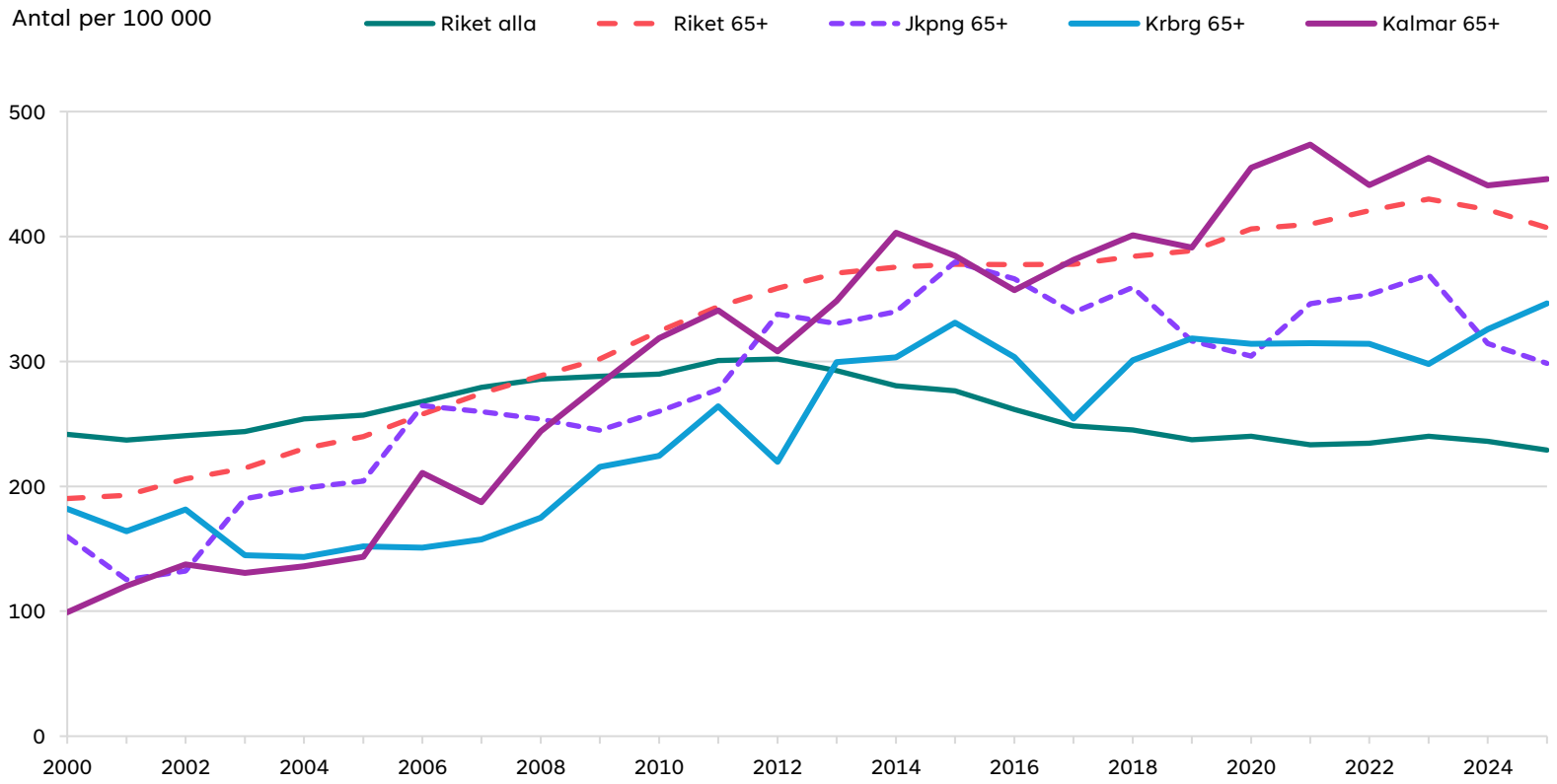

C.A.N

Vilka grupper äldre kan tänkas dricka mera, eller mer än andra?

MERA

- Personer som börjar konsumera stora mängder alkohol, för att hantera ensamhet, tristess eller sorg av en bortgången livskamrat.
- Personer som har haft ett riskbruk/psykisk ohälsa tidigare i livet och sedan ökar sin alkoholkonsumtion i samband med pension.

FÖRHÅLLANDEVIS MYCKET

- Personer (särskilt kvinnor) i parrelationer (Boman, et al, 2026)

C.A.N

Avrundning

- Gruppen äldre är fysiskt känsligare för alkohol.
- Andelen 65+ ökar i befolkningen.
- Äldre dricker mer jämnt fördelat än övriga. Mer vin, mindre berusning.
- Dagens äldre dricker mera jämfört med tidigare generationer äldre – vilket syns i statistik gällande sjuklighet och dödlighet.
- Förslag på orsaker till den nya situationen:
  - Dagens äldre har med sig mera omfattande alkoholvanor jämfört med tidigare generationer
  - Dagens äldre har det bättre sett till hälsa och ekonomi
- Trenderna (demografiskt/alkoholvanemässigt) kan fortsätta en tid.
- Smålandslänen inga större undantag från trenderna i riket.

Kort sammanfattning

Ökning antal/andel 65-plussare

Alkohol-konsumtionen är högre hos dagens 65-plussare

Fler negativa fysiska alkoholeffekter hos äldre

C.A.N

Tack för uppmärksamheten!
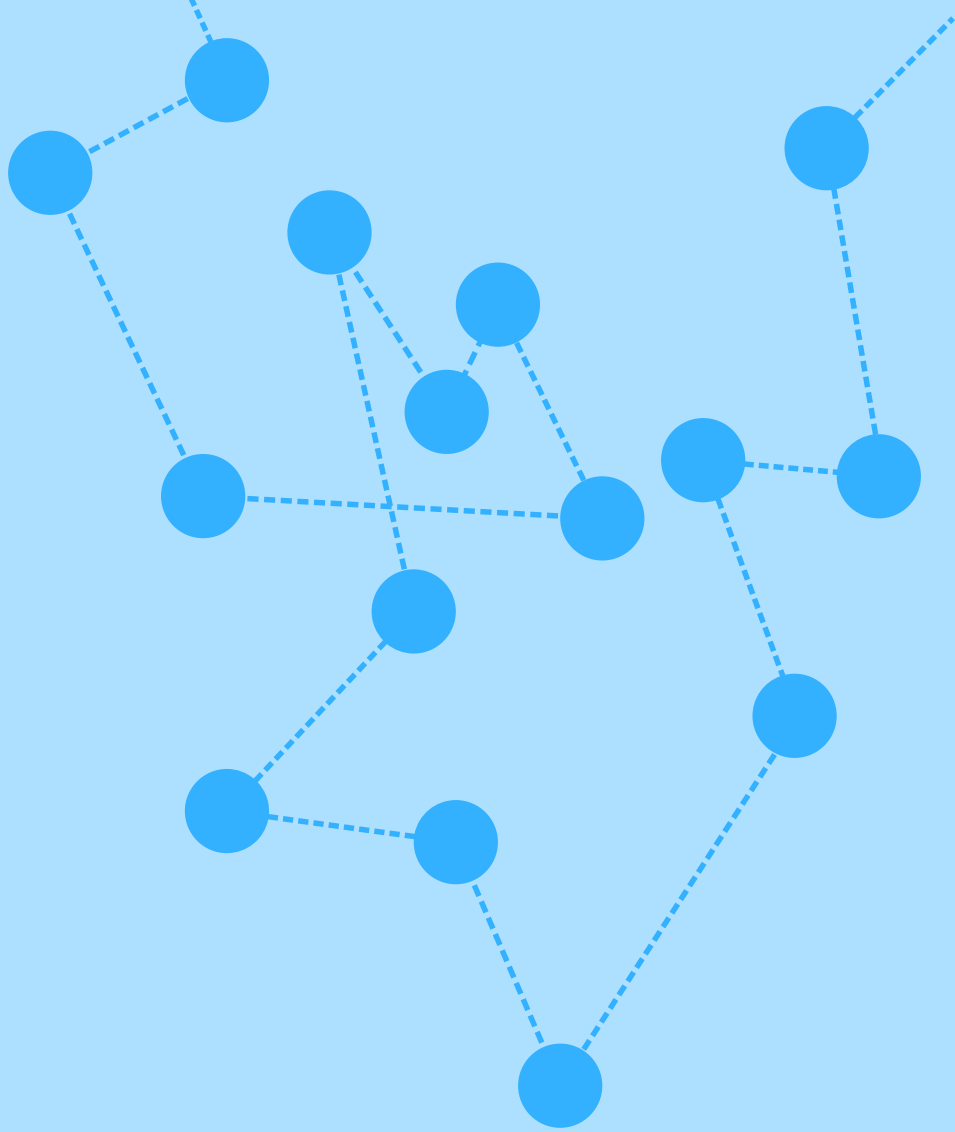
C·A·N CENTRALFÖRBUNDET FÖR ALKOHOL- OCH NARKOTIKAUPPLYSNING